

Задължително ателие

Личности в микро- и макро- рамка Български казуси от XVIII и XIX век

Лектор:

ас. Ваня Рачева

Първа среща:

Курсът цели задълбочаване познанията на специализантите по „Българско възраждане“ за периода през призмата на личността и нейната роля в историята. Занятията дават начални теоретични познания относно методите и историографските практики за писане на биографии. В ЗИДа се предвижда семинарна работа с източници и изследване на детайлни проблеми чрез различни примери от биографии на известни и недотам популярни личности, на анонимни, т.е. безписмени лица от епохата.

Историографски модул

✓ Как се пише биография – традиция и модерни похвати

✓ „Анонимните“ личности – как да ги изследваме без писмени свидетелства;

✓ История на интелектуалците или интелектуална история

✓ Генерациите в българската историопис.

Практически семинар

✓ Личната кореспонденция – огледало на микрокосмоса в традиционното и в модерното общество;

✓ Приятелският кръг – генератор на идеи, проекти, възжеления, съперничества;

✓ Поколенческите различия – лакмус за обществено-социални и политически фактори през Възраждането;

✓ Личността в макрорамка;

✓ Личността в микрорамка;

✓ Космополити и/или националисти? – възможният национален прочит в имперски контекст.

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ИСТОРИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ
Катедра по История на България
Бакалавърска специализация „Българско възраждане“

ПРОГРАМА

на задължително семинарно ателие

„Личности в микро- и макро- рамка.

Български казуси от XVIII и XIX в.

Учебният план е утвърден на Факултетния съвет с протокол № 7 от 26 април 2016 г.

Курсът „Личности в микро- и макро- рамка. Български казуси от XVIII и XIX в.“ има за цел да задълбочи познанията на специализантите по „Българско възраждане“ за периода през призмата на личността и нейната роля в историята. Семинарните занятия целят да дадат начални теоретични познания относно методите и историографските практики за писане на биографии. В курса се предвижда семинарна работа с източници и изследване на детайлни проблеми чрез различни примери от биографии на известни и недотам популярни личности, на анонимни, т.е. безписмени лица от епохата. Курсът цели да задълбочи уменията на специализантите за издирване на източници и литература и за техния самостоятелен критичен анализ под практическото ръководство на преподавателя. Темите са разделени в два модула, като в зависимост от интересите на групата могат да се разглеждат всички теми или да се акцентира на няколко от тях.

Изисквания за работа и оценка: Изпитът е под формата на защита на писмена работа, предварително предадена в указан срок. Тя може да бъде (по избор на студента): анализ на извори, рецензия на книга (или тематични статии) *или* проблемно есе. Студентът работи върху писмената си задача самостоятелно през семестъра. Тя е разделена на отделни етапи (събиране на библиография, разработка на подробен конспект и др.) който се коментират и обсъждат съвместно в групата на общите седмични занятия. Така се преследват и постигат следните цели: работи се през целия семестър, а не кампанийно само по време на сесията; студентите взаимно си „сверяват“ уменията, познанията, идеите като обменят информация по различните теми, върху които работят самостоятелно; всички получават съдействие и навременна консултация от преподавателя. 70 % от оценката по предмета се формира от

разработването на писмената работа и нейната защита, а останалите 30 % – от участието в тематични дискусии през семестъра.

Теми:

Забележка: *темите и в двата модула могат да се допълват или заменят с оглед интересите и предпочитанията на студентите в групата.*

А. Историкографски модул: (8 часа)

- Как се пише биография – традиция и модерни похвати;
- „Анонимните” личности (неписмени представители на градската и селската общност, жени, маргинални групи) – как да ги изследваме без писмени свидетелства;
- История на интелектуалците и/или интелектуална история;
- Генерациите в българската историопис.

Б. Практически семинар: (22 часа)

- Личната кореспонденция – огледало на микрокосмоса в традиционното и в модерното общество;
- Приятелският кръг – генератор на идеи, проекти, възжеления, съперничества (Емануил Васкидович и Христаки Павлович; Неофит Рилски и Захарий Зограф; Васил Априлов и братя Мустакови; Захари Княжески и Александър Екзарх; Георги Раковски и Иван Касабов и др.);
- Поколенческите различия – лакмус за обществено-социални и политически фактори през Възраждането (Неофит Бозвели и Илирион Макариополски; Христо и Евлоги Георгиеви / Любен Каравелов / Христо Ботев; „млади” и „стари” и др.);
- Личността в макрорамка: Хайдут Велко; Михаил Герман; Неофит Бозвели; Стефан Богориди; Васил Левски; Марин Дринов и др.;
- Личността в микрорамка: поп Йовчо; Никола Карастоянов; Елена Мутева; поп Минчо Кънчев и др.;
- Космополити и/или националисти? – възможният национален прочит в имперски контекст.

Литература:

Забележка: посочената литература е само примерна и подлежи на допълване и конкретизиране в зависимост от предпочитанията и избора на студентите

Априлов, В. Съчинения. Подбор и ред. П. Тотев. София, 1968

Архив на Георги С. Раковски. Т. I. Писма и ръкописи. София, 1952; Т. II. Писма до Г. С. Раковски. 1841 – 1860. София, 1957; Т. III. Писма до Раковски. 1861 – 1867. София, 1966

Асман, Я. Културната памет. Писменост, памет и политическа идентичност в ранните високоразвити култури. София, 2001

Бояджиев, П. Букурещки съвременници на Петър Берон. София, 2003

Бояджиева, Е. Банско. Неугасващи имена от Възраждането. София, б.г.

Бужашки, Е. Българската община в Цариград и политическите течения в нея (1856 – 1868). – Изв. на Българското историческо дружество, 1985, кн. XXXVII

Васил Левски. Документи в два тома. Т. 2. Автентичен текст. Исторически коментар. Под ред. на Дойно Дойнов. София, 2009

Василева, Д. Приносът на Ловешката земляческа организация за развитие на регионалната мемоаристика и опазване на спомена за ловешките църковно-просветни дейци и дарители за образование до Освобождението. – В: Проблеми на българската градска култура. Т. 6. Градът: средоточие на функции. София, 2011, 66–159

Генчев, Н. Българо-руски културни общувания през Възраждането. София, 2002

Данова, Н. Константин Георгиев Фотинов в културното и идейното политическо развитие на Балканите през XIX век. София, 1994

Данова, Н. Иван Добровски в перспективата на българския XIX век. София, 2008

Дихан, М. Д., Й. Митев. Ценни документи в Одеския архив за браилските бунтове 1841 – 1842 г. – Изв. на Института за българска история, 1964, т. 14 – 15, 455–467

Добрашинович, Г. Български материали в архива на Вук Караджич. – Литературна мисъл, 1975, № 6

Документи за Българското възраждане от архива на Стефан И. Веркович. 1860 – 1893. София, 1969

Дос, Фр. Ходът на идеите. История на интелектуалците – интелектуалната история. София, 2008

Д-р Никола Пиколо. Изследвания и нови материали, издадени по случай сто години от смъртта му (1865 – 1965). София, 1968

- Жечев, Н.* Из дейността на Захари Княжески през 1846 г. – Изв. на Националния селскостопански музей, 1980, кн. 4, 179–182
- Жечев, Н.* Велчовата завера. София, 1985
- Иванова, Е.* Фото Стоянович. Роман-колаж. София, 2007
- Игњатовић, Ђ.* Прилог проучавању Вукових веза са бугарима. – В: Ковчежић. Прилози и грађа о Доситеју и Вуку. Књ. VI. Београд, 1964/5, 64–89
- Из архива на Найдено Геров. Т. I (1857 – 1870). Подр. Т. Панчев. Под ред. М. Попруженко. София: 1911; Т. II (1871 – 1878). София, 1914
- Изследвания в чест на Марин С. Дринов. София, 1960
- Йосифова, П.* Сблъсъкът между имперското и националното политическо мислене – княз Стефан Богориди и Георги Раковски. – Минало, 1994, № 2, 43–54
- Караџић, В.* Михаило Теодоровић Герман. – В: *Караџић, В.* Животи српских војвода и других знаменитих срба. Београд, 1961
- Караджова, Д.* Котленският книжовен център през XVIII век. Пловдив, 1994
- Касабов, И.* Моите спомени от Възраждането на България с революционни идеи. София, 2009
- Княз Стефан Богориди. Предг. и състав. И. Радев. Велико Търново, 1994
- Конев, Ил.* Българо-сръбски литературни взаимоотношения през XIX в. (До Освобождението). София, 1964
- Конев, Ил.* Българо-сръбски и българо-хърватски взаимоотношения. (Материали и документи). София, 1966
- Конев, Ил.* Вук Караджич за българите и европейската българистика. София, 2007
- льо Гоф, Ж.* Интелектуалците през Средновековието. Библ. Идеи. София, 1993
- Маккалмън, Й.* Последният алхимик. Граф Калиостро. Майсторът на магията в епохата на Просвещението. София, 2003
- Марин Дринов: Материали от българо-съветската научна конференция 150 години от рождението на Марин Дринов и 110 години НБКМ. София, 1989
- Маринов, Д.* Турко-Василаки. Един българин от началото на възраждането ни. – Българска сбирка, 1937 (XII), № 2, 118–122
- Meininger, T. A.* The formation of a nationalist Bulgarian intelligentsia, 1835 – 1878. New York, 1987
- Минкова, Л.* Сава Филаретов – просветител, дипломат, публицист. – Векове, 1974, № 2 – 3, 5–18

Митев, П. Създаване и дейност на „Български революционен комитет. 1875 г.“. София, 1998

Митев, П. Обществено-политическата дейност на Стоян Заимов до Освобождението (дискусионни и нерешени въпроси). – Наше минало, 2003, ноември, № 26, 22–28

Митев, П. Опит за групов портрет на сподвижниците на Васил Левски. (Историографски проблеми). – Българско възраждане. Идеи. Личности. Събития, 2007, т. 9, 19–26

Михайлов, К., Д. Шалев. Стари български родове. София, 1989

Младенова, М. Елена Мутева 1829 – 1854. Едно закъсняло завръщане. С издание на творбите на Елена Мутева. София, 2012

Начов, Н. Князь Стефан Богориди (биографични бележки). София, 1929

Начов, Н. Цариград като културен център на българите преди 1877 г. – Сб. на БАН, 1925, XIX

Орешков, П. Априлов и Срезневски. – Български преглед, 1929, г. I, кн. 2

Пимен, Неврокопски митрополит. Отец иеромонах Неофит Рилски. София, 1984

Поглубко, К. А. За да бъдат полезни на народа си. София, 1976

Поп Йовчо от Трявна. Летопис и родословие. Велико Търново, 1995

Радев, Ив. Архимандрит Неофит Петров Котленец или все още непознатият Бозвели. София, 2011

Радкова, Р. Неофит Рилски и новобългарската култура през първата половина на XIX в. София, 1983

Рачева, В. За благотворителната дейност на българската емиграция от Букурещ през първата половина на XIX в. – В: Дарителство и взаимопомощ в българското общество (XVI – началото на XX в.). София, 2003, 153–192

Рачева, В. Историкът-свидетел Георги Георгиев Димитров. – Българско възраждане. Идеи. Личности. Събития, 2005, т. 7, 182–204

Рачева, В. За мемоарното наследство на д-р Иван Селимински. – В: Историята и книгите като приятелство. Сб. в памет на Митко Лачев. София, 2007, 424–437

Рачева, В. Хайдут Велко Петров(ич) на синура на българо-сръбските политически отношения в зората на балканския национализъм. – Минало, 2008, бр. 4, 32–43

Рачева, В. За един *агент* на княз Милош Обренович. Или щрих от политическата кариера на Димитър Мустаков. – В: Балканските измерения на фамилията Мустакови. Сб. с материали от Международна научна конференция Габрово, 18 – 19 септември 2007. София, 2008, 200–238

Рачева, В. Неприметным образом. Начало болгарско-российских политических контактов при Александра I. – Российский исторический журнал „Родина”, 2009, № 6, 37–40

Рачева, В. Левски и Русия. – История, 2011, № 6, 15–20

Романски, Ст. Заговорът на Георги Раковски (Георги Македон) в Браила през 1842 г. – Сб. на БАН, 1921, т. 14

Семеен архив на Хаджитошеви. Т. I (1751 – 1827). София, 1984; Т. II (1827 – 1878). Враца, 2002

Смоховска-Петрова, В. Неофит Бозвели и българският църковен въпрос. Нови данни из архивата на Адам Чарторийски. София, 1964

Смоховска-Петрова, В. Михаил Чайковски – Садък паша и Българското възраждане. София, 1973

Снегаров, И. Принос към биографията на Неофит Рилски. (Гръцки писма до него). София, 1951

Снегаров, И. Принос към биографията на Райно Попович. София, 1959

Стателова, Е. Биография на българския дух. (Родът Паница). София, 1997

Стобийски еп. Арсений. Принос към биографията на Неофит Рилски. София, 1984

Страшимиров, Д. История на Априлското въстание. Т. 1 – 3. Пловдив, 1907; София, 1996

Todorova, M. Creating a National Hero: Levski in Bulgarian Public Memory. – In: *Ramet, S. P., J. R. Felak, H. J. Ellison*, (eds.). Nations and Nationalisms in East-Central Europe, 1806 – 1948: A Festschrift for Peter Sugar. Slavica, 2002, 159–181

Трайков, В. Раковски и балканските народи. София, 1971

Хамамджиев, К. Училища и учители в Свищов през първата половина на XIX век. Един стогодишен спор. София, 2006

Хитов, П. Фамилиарни забележки. Спомени (XVIII в. – 1877 г.). Русе, 2003

Шарл, К. Интелектуалците в Европа през XIX век. Есе по сравнителна история. Пор. Актове. София, 2004

Шишманов, Ив. Студии из областта на Българското възраждане. В. И. Григорович, неговото пътешествие из Европейска Турция (1844 – 1845) и неговите отношения към българите. – Сб. на БАН, 1916, кн. VI, № 4

Шишманов, Ив. Нови студии из областта на Българското възраждане. I. Васил Е. Априлов, Неофит Рилски, Неофит Бозвели. – Сб. на БАН, 1929, кн. XXI, № 13

© Изготвила: ас. Ваня Рачева